

Een winteravond – J. J. Cremer

Geschreven in Loenen a/d Vecht, januari 1855. Handschrift door de Koninklijke bibliotheek in 1952 gekocht van Antiquariaat Gijsbers en Van Loon te Arnhem (cat. 84, nr. 18). Vgl. de uitgave in Nederland 1856, afl. 1, en in J.J. Cremer, Sinte-Klaas, oud- en nieuwjaar. Vier vertellingen. Arnhem, Thieme, 1860. 15 fol. Aanvraagnummer: KW 134 B 11 / 15. Alleen op microfilm raadpleegbaar. Aanvraagnummer: KW CREM 2.

1e druk in: Nederland: proza en poëzie van Nederlandsche auteurs. Amsterdam : J.C. Loman, 1856, afl. 1.

2e druk in: Sinte-Klaas : oud- en nieuwjaar : vier vertellingen. Arnhem : D.A. Thieme, 1860. Bevat: Een winter-avond

3e druk als feuilleton in: De oostpost, 28, 29, 30 juni 1860 en 2 juli 1860.

4e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden : A.W. Sijthoff, 1873. deel 1 bevat: Een winteravond.

5e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden : A.W. Sijthoff, [1879]. deel 3. 18 p.

6e druk in: Romantische werken, dl. 3. Leiden: D. Noothoven Van Goor, 1878. p. 25-39

7e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden : Sijthoff, [ca. 1882]. 6e druk. Vijftig-cents-editie nr. 20. p. 24-37: Een winteravond.

8e druk in: Novellen en vertellingen. Leiden: A.W. Sijthoff, z.j. 18 p.

Advertentie in Algemeen handelsblad 7 januari 1856:

HET GEHEEL OORSPRONKELIJK TIJDSCHRIFT:
NEDERLAND

wordt geregeld elke Maand aan de Inteekenaren verzonden. Heden verscheen de 1ste Aflevering van het Jaar 1856, bevattende:

J. J. CREMER, een Winteravond; CHONIA, de Jood (met eene Plaat); Mr. C. VOSMAER, Vonken uit den Haard; E. J. POTGIETER, het Uurwerk van het Metalen Kruis.

De laatste Aflevering van den vorigen Jaargang bevatte:

A. BEELOO, Dr. J. P. Arend; Mr. C. VOSMAER, Houten Oom; Dr. C. E. VAN KOETSVELD, de Huisjesmelker; W. J. HOFDIJK, een Fantazy uit de Werkelijkheid. Met eene Plaat.

De eerstvolgende Afleveringen zullen onder anderen bevatten:

H. J. SCHIMMEL, de Koppelaarster van 't bestand.
 " een Jachtpartij in 't Gooi.

A. DE VISSER, het Huis van den Doctor.
 Mr. C. VOSMAER, Bladen uit een Levensboek.
 N. DONKER, mijn broër de Minister.
 Dr. H. A. SELS, Vrije Verkiezingen.
 A. BREEM, een Onbeduidend Mensch.
 G. P. KIST VAN HEYNINGEN, nit het Leven.

Terwijl bijdragen zijn toegezegd door DARIE WETAN, THINEUS, THRAS SYBULUS, P. A. DE GÉNESTET, ELISE, Mej. HASEBROEK, Dr. G. D. J. SCHOTEL, Mr. J. A. MOLSTER, HENRIETTE MARIE L., S. J. VAN DEN BERGH, Dr. E. LAURILLARD en Mr. J. VAN LENNEP.

Het Tijdschrift **NEDERLAND** mag zich dus voortdurend in de medewerking onzer eerste Letterkundigen verheugen.

De geheele Jaargang bestaat uit 12 Afleveringen of 3 Deelen, minstens 60 vel Druks beslaande, met 12 Platen naar oorspronkelijke Teekeningen. Men kan bij alle Boekhandelaars des Rijks op het Tijdschrift **NEDERLAND** inrekenen. Prijs 7 10, 50.

(189)

Feuilleton in De Oostpost, 28juni – 2 juli 1860:

<p>EEN WINTER-AVOND. DOOR J. J. CREMER.</p> <p>'t Is winteravond. Een buitengewone winteravond. De menschen die zich op straat bevinden, loopen allen zoo bijzonder haastig, alsof ze bang zijn te laat te zullen komen.</p> <p>De groote torenklok broemt juist het achtste uur na den middag; de gaz vlaamt helder in de straatlantaarns, maar 't is alsof de ontelbare hemellichtjens, dat kunstlicht bespotten, zoo kringelen en flikkeren zij.</p> <p>Giids, aan 't einde van 't plein, ziet ge daar dat groote gebouw? H or... orgeltoon knikken u in de ooren. Volg mij, wij zullen er binnen gaan.</p> <p>Indrukwekkend! — Die hooge gewelven, dat geheimzinnige licht, kampende met de duisternis in de tempeldiepten; dat orgel, zoo majestueus, en het beeld van den gewijden harpenaar daarop geplaatst: die hooge kruisramen — <i>indrukwekkend!</i> maar... 't is ook het H. I. ligdom waarin het schepsel den eeuwigen Schepper dient.</p> <p>Aandoenlijk! — Die honderden daar verenigd: allen zwijgende; slechts één die spreekt. Van Wien? Van Hem die licht schonk en leven, en kracht en welvaart, en beproeving en troost, en... in den Zoon Zijner liefde, den weg ten eeuwigen leven.</p> <p>Aandoenlijk! — Allen, zoo als zij daar zijn gezeten, ze b igen met den spreker het hoofd, hunne harten zeggen: „ja en amen,” op de verootmoedigende, en schuld belijdende en vergeving smeekende en trouw verzekerende woorden, die de leeraar — in den geest op</p>	<p>de voetbank des Heeren geknield — tot Hem, den Vorst van hemel en aarde ozzend.</p> <p>Gewis! tranen in aller oogen. Voorzeker! sel bonzende harten in aler boezem. Onbetwistbaar het lied door allen aangeheven, ééne biddende gelofte:</p> <p>Ik zie mijn tijd daar henen snellen, O Heer van tijd en eeuwigheid! Leer mij mijn oogenblikken tellen, En houd mij tot 't Uw konst bereid! Elk stijge van mijn beestijd, Zij U geheel allen gewij!</p> <p>Één zin der liefde. Één wil ter bekeering. Één bede om heiligmaking. Één zin, één wil, één bede... op... oudejaars-avond?</p> <p>Ik weet zeker, waarde lezer, dat mijn grootvader in de dingen die het hogere betroffen, geen ongelooovige was, maar toch weet ik, dat hij, bij vele zaken die hem werden voorgesteld de woorden: „het is te wenschen,” of „wij zullen zien,” ten bescheid gaf.</p> <p>'t Mag koel, ja, koud knikken, maar onverstandig was het niet, althans, ik geloof welks, daar men mij meermalen verzeerde, dat mijn grootvader goed zijn verstand had.</p> <p>Één zin, één wil, één bede op oudejaars-avond; mijn grootvader zou gezegd hebben: „het is te wenschen” en wij... „wij zullen zien.”</p> <p>Voor de laatste maal was de gemeente in den jaarkring die henen vlood, onder de tempeldaken vereenigd geweest. Afscheidtoon ruischten van het groote orgel door het allengs ledig wordende kerkruim, en, uit de groote en kleinere kerkpoorten stroomde de Christenschaar naar</p>	<p>buiten.</p> <p>Naar buiten: ook hij, die, om het ambt dat hij bekleedde — slechts om die bediening alleen — op de gewone dagen des jaars niet ter kerke ging, maar 't kostte wat het wilde, den oudejaars-avond niet oversloeg, omdat... omdat het zoo'n oud gebruik was, omdat... <i>opfn</i>, omdat het oudejaars-avond was; ook hij treedt naar buiten.</p> <p>„Wij zien u straks Alfred; Louise komt ook;” snuistert naast den geneesheer een dame, juist op het oogenblik, dat zij den weesjongen in de kerkpoort voorbij gaat, toevallig de bus niet bespeurende die hij voor zich houdt.</p> <p>„Ha! ik heb het genoe... Mevrouw Delang... zeer vriendelijk... nog twee patienten... over een uurtje... met veel plezier...”</p> <p>„Alleen Louise, verder en familie, behalve een nichtje uit A.... Famous vol... lieve preek. Ha! Delange! Is de kortsier...? Tot straks, Alfred. Adieu!”</p> <p>„Blikkaters ben jij d'r ook Fred? Nog even een schietgebeuie vóór dat de oude den sifogt blaast en dan versch man, hé? Je komt op de krog? Beest moet op twaalf flesschen champagne trakteren omdat Krans, ondanks zijn mooie promotie, bij Freule Fetsel 'n blaauwtje liep. Je komt hé?”</p> <p>„Na twaalfven... misschien.”</p> <p>„Ben je mal! Na twaalfven! A! reclamceert je de <i>Liefate!</i>”</p> <p>„k Passeerde mijn woord aan Mevrouw Delange en ja, Louise zal er ook zijn.”</p> <p>„Vervelende moech! Zonder jou is Beest geen eent waard. Die wedga-che gek! Ik lach mo dood, als k' de flesschen zie sanrukken; — een nar'ige ui op oudejaars-</p>
--	--	--